

بررسی و مقایسه ثبت قراردادهای ورزشی ورزشکاران با قرارداد اجاره انسان

(تاریخ دریافت ۱۴۰۲/۰۹/۲۹، تاریخ تصویب ۱۴۰۲/۱۱/۱۸)

دکتر امیرحسین سلیمان فلاح

چکیده

قراردادهای ورزشی در ایران اغلب مسأله ساز و پرچالش بوده است چرا که در خصوص قوانین ورزشی و قواعد حاکم بر قراردادهای ورزشی شناخت و آگاهی کافی وجود ندارد و معمولاً اهالی ورزش پس از اینکه مشکلی به وجود می آید به دنبال شناخت اصول حاکم بر قرارداد ورزشی می افتند. ضرورت تنظیم قراردادهای ورزشی مثل تمامی روابط اجتماعی به موضوع آگاهی افراد از حقوق و تعهدات و مسئولیت هایشان و روشن شدن جایگاه حقوقی آنها در قبال هم بازمی گردد. ماهیت قراردادهای ورزشی تا حدودی مشابه قراردادهای اجاره انسان است و به همین جهت از قراردادهای موقت محسوب می شوند. به رغم تمام شباهت هایی که بین قراردادهای ورزشی و قراردادهای اجاره انسان وجود دارد این دو از حیث قانون حاکم تا حدی متفاوت هستند و قراردادهای ورزشی بیشتر در پرتو حاکمیت قوانین خاص قرار دارند. در این پژوهش قصد داریم به بررسی و مقایسه ثبت قراردادهای ورزشی ورزشکاران با قرارداد اجاره انسان بپردازیم. روش تحقیق از نوع تحلیلی-توصیفی بوده و ابزار گردآوری اطلاعات و داده ها فیش برداری و بهره از روش کتابخانه ای می باشد.

واژگان کلیدی: قرارداد ورزشی، اجاره انسان، اجیر، جعاله، قوانین ورزشی

بخش اول: بررسی مفهوم و معنای قرارداد

قانونگذار ایران در ماده ۱۸۳ قانون مدنی عقد را چنین تعریف نموده است: «عقد عبارت از اینست که دو یا چند نفر در مقابل دو یا چند نفر دیگر تعهد بر امری نمایند و مورد قبول آنها باشد» بر این تعریف ایراداتی شده است. از جمله اینکه این تعریف عقود تملیکی را به واسطه حصر عقود به تعهد طرفین در جمله قانونگذار دربر نمی گیرد. این ایراد از سوی بزرگان علم حقوق ایران اینگونه پاسخ داده شده است که: اگرچه متن این ماده از قانون فرانسه مأخوذ است، اما نویسندگان قانون مدنی ایران با نظر به فقه این ماده را تغییر داده اند.^۱ فلذا چون در فقه عهد در معنی عقد نیز به کار می رود، این ماده همه عقود را در برمی گیرد. ایراد دیگر این ماده قانونی استفاده از کلمه نفر است، در حالی که بهتر بود از کلمه شخص استفاده می شد تا اشخاص حقوقی را نیز شامل می شد.^۲ جمع عقد، عقود است. در مقابل عقد، ایقاع قرار دارد، که ماهیات حقوقی را گویند که با یک اراده ایجاد یا ساقط می شوند. همچون طلاق که تنها با اراده مرد واقع می شود. مبحث عقد جزء حقوق مدنی به حساب می آید. عقد به اعتبارات مختلف، تقسیم بندی های متفاوتی یافته است. از جمله تقسیم عقود به اعتبار موضوع آن، به مالی و غیر مالی و یا تملیکی و عهدی است.^۳

بند اول: تعریف قرارداد در لغت

در این قسمت تعریف ثبت قرارداد مورد لحاظ قرار خواهد گرفت. «ثبت قرارداد» در لغت مترادف با عقد و پیمان آورده شده است ثبت قرارداد مترادف با عقد است و عقد مفرد کلمه عقود است که این کلمه از زبان عربی به فارسی انتقال یافته و از نظر لغوی به معنی بستن است و پیمان را به معنای عهد، ثبت قرارداد، معاهده و میثاق تعیین کرده اند. در حقوق ایران مفهوم واحدی از ثبت قرارداد وجود ندارد. برخی از حقوقدانان ما تعریفی قانون مدنی را از عقد را صحیح نمی دانند زیرا ماده ۱۸۳ قانون مدنی، عقد را به تعهد یک طرف به قبول امری که مورد قبول طرف دیگر باشد تعریف می کند. با این تعریف عقود تملیکی از شمول ماده ۱۸۳ خارج می شود. تفاوت یا مفهوم یگانگی عقد و قرارداد نیز تا به حال مبهم باقی مانده هر چند که نظر اکثریت بر این است که آن دو

^۱ خبازی، عباس، ۱۳۸۷ مقاله پیرامون قراردادهای بین المللی، دانشگاه تهران، ش ۲، ص ۱۲

^۲ - احمدی، رضا، ۱۳۸۸ پایان نامه تفسیر ثبت قراردادها در ایران، دانشگاه شیراز، ص ۲۲

^۳ دکتر کاتوزیان، ۱۳۸۸، قواعد عمومی ثبت قراردادها، ج ۱، ص ۳۵

مترادف است و افاده معنی واحد می‌کنند. مفهوم لغوی ثبت قرارداد شامل عقود عهدی، تملیکی و مالی و غیر مالی و معوض و غیر معوض است و نیز شامل موافقت‌هایی است که به منظور منتفی ساختن اثر موجودی محقق می‌شود. در مفهوم لغوی ثبت قرارداد هم دلیلی نداریم که مقنن ایران دخل و تصرفی کرده باشد، بنابراین همان مفهوم لغوی حجت است و حجت بودن همین مفهوم لغوی، نقص تعریف مذکور در ماده ۱۸۳ قانون مدنی را جبران می‌کند و نتیجه اینکه می‌توان گفت مفهوم ثبت قرارداد از مفهوم عقد مذکور در ماده ۱۸۳ قانون مدنی اعم است ولی مقنن ایران در خارج از ماده ۱۸۳ عموماً هر جا که عقد یا عقود را بدون قرینه بکار برده منظورش مساوی است با مفهوم لغوی ثبت قرارداد، لذا عقد و ثبت قرارداد به یک معنی هستند. و به عبارتی «مفهوم لغوی ثبت قرارداد نه تنها شامل عقود عهدی و تملیکی و مالی و غیر مالی و معوض و غیر معوض می‌شود بلکه شامل موافقت‌هایی که عنوان یکی عقود را نداشته باشد نیز می‌شود و همین مفهوم لغوی نقص تعریف ماده ۱۸۳ قانون مدنی را جبران می‌کند و تعریفی از ثبت قرارداد را به دست می‌دهد.» ثبت قرارداد را می‌توان به توافقی قانونی دو یا چند طرف در موضوع معین به قصد ایجاد اثر حقوقی مشترک تعریف کرد. ثبت قرارداد یک عمل حقوقی دوجانبه است و آن وقتی واقع می‌شود که طرفین آزادانه با یکدیگر وارد گفت‌وگو شوند و به توافقی برسند. ثبت قرارداد را می‌توان به توافقی دو یا چند طرف در موضوع معین به قصد ایجاد اثر حقوقی مطلوب و مشترک تعریف نمود. با این تعریف ثبت قرارداد از مفاهیم دیگر ممتاز می‌گردد. در نتیجه می‌توان گفت که ثبت قرارداد توافق و یا تراضی الزام‌آوری است که آثار حقوقی دارد اعم از اینکه این توافق در قالب یکی از عقود شناخته شده باشد و یا در قالب غیر آنها.^۱

بند دوم: تعریف قرارداد در اصطلاح

عبارت است از قول متعاقدين یا قول از طرف یکی از متعاقدين و فعل از دیگری با ارتباط معتبر از حیث شرع. عقد عبارت است از همکاری متقابل اراده دو یا چند شخص در ایجاد ماهیت حقوقی. اثر این ماهیت حقوقی ممکن است انتقال مالی از یک طرف به طرف دیگر در برابر عوض مانند انتقال بیع از بایع به خریدار در برابر ثمن معلوم در عقد بیع یا بلاعوض مانند انتقال رایگان مالی از

^۱ صدری افشار، غلامحسین، ۱۳۷۵، فرهنگ فارسی امروز، چاپ دوم، ص ۵۰

مصالح به متصالح در عقد صلح بلاعوض باشد و یا اثر آن پیدایش تعهدی در ذمه هر یک از طرفها در برابر طرف دیگر، مانند تعهد اجیر به انجام عملی در برابر مستأجر و تعهد مستأجر به پرداخت اجرت و یا تغییر تعهد مانند تغییر موضوع متعهد در تبدیل تعهد و یا زوال تعهد، مانند از بین رفتن تعهد هر یک از دو طرف عقد، در برابر زوال تعهد طرف دیگر، به وسیله ثبت قرارداد باشد.^۱ جمع عقد، عقود است. در مقابل عقد، ایقاع قرار دارد، که ماهیات حقوقی را گویند که با یک اراده ایجاد یا ساقط می‌شوند. همچون طلاق که تنها با اراده مرد واقع می‌شود. عقد به اعتبارات مختلف، تقسیم بندی‌های متفاوتی یافته است. از جمله تقسیم عقود به اعتبار موضوع آن، به مالی و غیر مالی و یا تملیکی و عهدی اراده در لغت به معنی خواستن، طلب کردن و قصد کردن می‌باشد. در اصطلاح حقوق ایران نیز می‌توان اراده را به خواستن معنی کرد. منتها هنگامی که از شرط روانی معامله یا ایقاع کننده در حقوق ایران سخن می‌گوییم، براساس تحلیلی که از حالات روانی و مراحل مختلف آن به استناد مقررات قانونی به عمل می‌آید، برای اراده یا خواستن دو حالت جداگانه درونی شناخته می‌شود. یکی رضا و دیگری قصد که از آن به قصد انشاء تعبیر شده است. قصد طرفین و رضای آنها که در بند ۱ ماده ۱۹۰ قانون مدنی آمده است بنابراین اراده گاهی به معنی قصد و رضا باهم به کار می‌رود و گاهی فقط به قصد انشاء اطلاق می‌شود.^۲ در حقوق فرانسه واژه *volonte* را که از مصدر *vouloin* مشتق شده است، را می‌توان به اراده به معنی خواستن ترجمه کرد. اما نمی‌توان آن را معادل اراده به معنی قصد انشاء یا به معنی مجموع قصد و رضا دانست، زیرا برخلاف حقوق ایران، تفکیکی از قصد و رضا در حقوق فرانسه و سیستم‌های مشابه به عمل نیامده است. همچنین عنصر قصد انشاء، جدای از رضا، با آثار متفاوت حقوقی، آنچنان که در حقوق ایران مطرح است، مورد توجه قرار نگرفته است. در حقوق ایران با تبعیت از فقه امامیه، حاکمیت اراده در قانون مدنی ایران به عنوان یک اصل، انعکاس یافته و برای قصد انشاء به عنوان خالق عقد و تعیین کننده توابع و حدود و آثار آن، نقش اصلی و تعیین کننده شناخته می‌شود.^۳

^۱ رحمانی، رضا، ۱۳۸۰، تفسیر ثبت قراردادها از دیدگاه حقوقی و قوانین حمایتی، انتشارات سمت، ج ۱، ص ۶۴

^۲ رسائی نیا، حقوق مدنی اشخاص، اموال، مالکیت، آوای نور، ۱۳۷۹، ص ۳۶

^۳ همان، ص ۳۷

بخش دوم: تحلیل حقوقی تمایز ثبت قرارداد با مفاهیم مشابه دیگر

وقایع حقوقی رویدادهای است که آثار حقوقی آن نتیجه اراده شخص نیست و به حکم قانون به وجود می‌آید، اعم از اینکه ایجاد واقعه ارادی باشد مانند غضب و اتلاف مال غیر، یا طبیعی چون مرگ و تولد شخص. ولی آثار ثبت قرارداد به قصد اراده مشترک طرفین حاصل می‌شود مشروط بر آن که خلاف قانون و عرف نباشد.^۱ عقد و ایقاع هر دو از اعمال حقوقی هستند و جدای از وقایع حقوقی می‌باشند. وقایع حقوقی به اراده قانونگذار اعتبار می‌یابد، ولی در عقد و ایقاع اراده شخص کارگزار، جانشین اراده عمومی می‌شود. عقد با دو اراده مشخص می‌شود، به علاوه جنبه انشایی دارد، ولی ایقاع یک عمل حقوقی است که با اراده یک طرف و به قصد انشاء و رضای یک طرف، منشاء اثر حقوقی می‌شود بدون اینکه تاثیر یک طرفی قصد و رضای مذکور ضرری به غیر داشته باشد.^۲ ثبت قرارداد الحاقی اصطلاحی است برای آن گروه از پیمان‌ها که نمونه مفاد آن بوسیله یکی از دو طرف تنظیم می‌شود و طرف دیگر، بدون اینکه امکان تغییر یا گفتگو درباره شرایط ثبت قرارداد را داشته باشد، به آن رضایت می‌دهد. بنابر این میتوان در تعریف ثبت قرارداد الحاقی گفت: «ثبت قرارداد الحاقی ثبت قراردادی است که در آن شروط و مفاد ثبت قرارداد توسط یک طرف از پیش تهیه شده و طرف دیگر بدون مناقشه آن را می‌پذیرد و نیز متعلق ثبت قرارداد کالا یا خدمت ضروری است» در این فرض، که به طور معمول در عرضه انحصاری کالاها و خدمات پیش می‌آید، یکی از دو طرف به نظمی که دیگری آراسته می‌پيوند و توافق به شکل سنتی آن با تفاهم در گفتگوهای مقدماتی بدست نمی‌آید. نمونه از ثبت قراردادهای الحاقی را می‌توان را در پیمان‌های کار در مؤسسه‌های بازرگانی و صنعتی بزرگ، استفاده از امتیاز آب و برق و تلفن، استخدام‌های کشوری و بسیاری موارد دیگر مشاهده کرد. به نظر عده‌ای از حقوقدانان ثبت قرارداد محسوب نمی‌شوند، بلکه مرکب از دو ایقاع جداگانه هستند که بنا به مصالح اداری و اجتماعی به وجود می‌آیند، و به نظر عده‌ای دیگر با توجه به اراده انشایی پذیرنده در آن ملحوظ است دارای ماهیت عقدی است و لذا تفاوتی بین ثبت قرارداد

^۱ - ناصر، کاتوزیان، حقوق مدنی قواعد عمومی ثبت قراردادها، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۸۵، صفحات ۶ و ۷.

^۲ - جعفری لنگرودی، محمد جعفر، ۱۳۶۳، ترمینولوژی حقوق، بنیاد راستاد، صفحه ۱۰۰

عادی و الحاقی نیست.^۱ امروزه ثبت قراردادهای الحاقی و استاندارد توسط دارندگان یا عرضه کنندگان خدمات اداری دولتی یا اقتصادی، رواج بسیار یافته است. گفتنی است در حقوق برخی از کشورها متناسب با سیستم حقوقی آن، قانونگذار یا دادگاه ها تلاش نموده اند تا تأثیرات نامطلوب این نوع از ثبت قراردادها نسبت به طرف ضعیف تر را محدود یا از اجرای برخی شروط خودداری و یا آن ها را تعدیل نمایند.^۲

بخش سوم: ماهیت ثبت قرارداد های ورزشی

در این بخش سعی بر این است بررسی کاملی از ماهیت ثبت قراردادهای ورزشی صورت گیرد. اهمیت ورزش به لحاظ سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و ... سبب شده ورزش و تربیت بدنی به سرعت در راه پیشرفت و تحول گام بردارد و روزه روز چهره علمی بیشتری به خود بگیرد. در این بین اندیشمندان حقوق نیز این اهمیت را درک کرده و با تاسیس رشته «حقوق ورزشی» در کنار سایر علوم راه یافته به ورزش، قلمرو عام حقوق را توسعه داده و قواعد آن را در ورزش پیاده می کنند و از این رهگذر سعی در تنظیم روابط فعالان ورزش دارند. امروزه حقوق ورزشی از جایگاه والایی برخوردار است و کمتر موضوع ورزشی را می توان تصور کرد که مورد بحث و بررسی حقوقدانان قرار نگرفته باشد؛ با این حال هنوز در ایران بین حقوق و ورزش ارتباط شایسته ای برق حقوق ورزشی مسائل و موضوعات متنوع مختلفی را در برمی گیرد. یکی از مهمترین مباحثی که می تواند در حقوق ورزشی مورد بررسی قرار گیرد؛ مقوله «ثبت قرارداد ورزشی» است، زیرا به جرات می توان گفت: اساسی ترین رکن ورزش حرفه ای ثبت قرارداد ورزشی می باشد، چرا که تا وقتی ثبت قرارداد منعقد نشود و رابطه ای میان فعالان ورزشی برقرار نگردد هیچ مسابقه ای انجام نمی شود و بسیاری از مسائل مطرح در حقوق ورزشی موضوعیت پیدا نمی کند.^۳ به عنوان مثال: حقوق و تکالیف مربیان، بازیکنان، باشگاهها، فروشندگان لوازم ورزشی، خبرنگاران، نمایندگان ورزشی، پزشکان باشگاه، اسپانسرها و... براساس ثبت قرارداد تعریف می شود و تا

^۱ - کاتوزیان، ناصر، حقوق مدنی قواعد عمومی ثبت قراردادها، پیشین، صفحه ۱۹

^۲ - احمدی، رضا، ۱۳۸۸ پایان نامه تفسیر ثبت قراردادها دانشگاه شیراز، ص ۳۰

^۳ - همان، ص ۱۰۶

زمانی که ثبت قراردادی منعقد نشود؛ هیچکدام از این موضوعات قابل تصور نیست.^۱ پیش از وارد شدن به مباحث اصلی لازم است تعریفی جامع از ثبت قرارداد ورزشی ارائه و ثبت قرارداد مورد نظر از دیگر مصادیق ثبت قرارداد ورزشی مشخص گردد. اگرچه تاکنون در خصوص ثبت قرارداد ورزشی تعریف خاصی مشاهده نشده است، اما با توجه به مقررات و آیین نامه های فدراسیون ورزشی و ثبت قرارداد کسانی که در جهت انجام مسابقه و تهیه مقدمات، فعالیت می کنند و همچنین با توجه به عرف ورزشی و برخی متونی که در باب ثبت قراردادهای ورزشی نگاشته شده است؛ می توان به قدر متیقنی در تعریف ثبت قرارداد ورزشی دست یافت و در تعریف آن گفت: "عقدی است که موضوع آن به طور مستقیم یا غیرمستقیم به امور ورزشی مربوط می شود، اعم از اینکه موضوع ثبت قرارداد مستقیماً انجام فعالیتی ورزشی باشد یا از جمله اموری باشد که برای انجام فعالیتهای ورزشی اجتناب ناپذیر است. تنها ثبت قرارداد ورزشی که موضوع آن مستقیماً انجام فعالیت ورزشی می باشد؛ ثبت قرارداد باشگاهها با بازیکنان است. اما، اگر موضوع ثبت قرارداد ورزشی از اموری باشد که برای انجام مسابقه اجتناب ناپذیر است؛ مصادیق متعدد و متنوعی خواهد داشت؛ مثل: ثبت قرارداد مربیان، پزشکان تیم، وکلای ورزشی، نمایندگان ورزشی، خبرنگاران، اسپانسرها و... از میان ثبت قراردادهای ورزشی، ثبت قرارداد باشگاهها با بازیکنان، مهم ترین و اصلی ترین قرارداد ورزشی محسوب می شود زیرا، ورزشکاران و بازیکنان از تمامی تلاشهایی که در جهت تامین مقدمات و لوازم انجام مسابقه صورت می گیرد استفاده کرده و فعالیتی ورزشی را در قالب مسابقه انجام می دهند، در حقیقت آخرین نقش را در ورزش حرفه ای بازیکنان ایفا می کنند و اگر بازیکنان نباشند تهیه مقدمات و لوازم برای انجام مسابقه کاری عبث و بیهوده خواهد بود. بنابراین، به جرات می توان ادعا کرد؛ مهم ترین و اصلی ترین ثبت قرارداد ورزشی، ثبت قرارداد باشگاه ها با بازیکنان است.^۲

^۱ رضوی، سیدمحمدحسین. (۱۳۸۳). "تحلیل سیاست خصوصی سازی در ورزش کشور با تاکید بر ورزش قهرمانی".

رساله انتشار نیافته دکتری مدیریت و برنامه ریزی در ورزش، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران. ص ۳۲

^۲ روبن آگوستا هرناندز. (۱۳۸۶). "مدیریت سازمان های ورزشی". ترجمه علیرضا الهی و اسفندیار خسروی زاده، تهران،

بخش چهارم: تحلیل و واکاوی حقوقی تفاوت ماهیت ثبت قراردادهای ورزشی با قرارداد اجاره انسان

در این مبحث در قالب چند گفتار به بررسی تفاوت ماهیت ثبت قراردادهای ورزشی با عناوین مشابه پرداخته می شود. لذا در ابتدا ثبت قرارداد اجاره انسان (اشخاص) و ثبت قرارداد اجاره انسان (اشخاص) مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

بند اول: ثبت قرارداد اجاره انسان

منظور از عقد اجاره اشخاص: «عقدی است که به موجب آن شخص در برابر اجرت معین ملتزم می شود کاری را انجام دهد»^۱ در تعریف اجاره اشخاص باید گفت «عقدی است معوض که به موجب آن شخصی در برابر اجرت معین ملتزم می شود کاری را انجام دهد». قانون مدنی هم در ماده ۵۱۲ در صدد بیان طرفین و موضوع این ثبت قرارداد برآمده و مقرر می دارد: «در اجاره اشخاص کسی که اجاره می کند مستاجر و کسی که مورد اجاره واقع می شود اجیر و مال الاجاره اجرت نامیده می شود»؛ از آنچه گفته شد؛ می توان ارکان ثبت قرارداد اجاره اشخاص را بدین ترتیب بیان کرد:

الف. طرفین ثبت قرارداد؛ شامل: اجیر و مستاجر

ب. موضوع ثبت قرارداد؛ شامل: انجام کار و اجرت.

طرفین ثبت قرارداد؛ شامل: اجیر و مستاجر می باشد همچنین موضوع ثبت قرارداد؛ شامل: انجام کار و اجرت. است که در اینجا به بررسی آن پرداخته خواهد شد.

^۱ - صدیقی پریسا، حسینجانی ابوالفضل، الیاسی قاسم، خارکن کبری. بررسی مزایا و معایب خصوصی سازی و جذب سرمایه در ورزش سه گانه. مجموعه مقالات نخستین همایش ملی ورزش سه گانه؛ ۱۳۳۳؛ تهران: فدراسیون ورزش سه گانه. ۱۳۳۳. ص ۱۲۳-۱۳۲.

الف: طرفین ثبت قرارداد

۱- اجیر

اجیر کسی است که: به موجب ثبت قرارداد ملتزم می‌شود کار معینی را برای طرف مقابل انجام داده یا منفعت معین یا تمام منافع خود را به مستاجر اختصاص دهد.^۱ به موجب این تعریف افراد زیادی با مشاغل متنوع؛ می‌توانند طرف ثبت قرارداد اجاره انسان واقع شوند؛ مثل: پزشکان، مولفین، فیلمبرداران، هنرپیشگان و...

نویسندگان قانون مدنی با توجه به وضعیت و اوضاع و احوال اقتصادی و اجتماعی زمان وضع قانون مدنی سه قسم عمده از کسانی را که در ثبت قرارداد اجاره اشخاص بعنوان اجیر حضور پیدا می‌کنند نام برده است؛ این سه دسته عبارتند از: خدمه، کارگران و متصدیان حمل و نقل و مال التجاره، اعم از راه خشکی، آبی یا هوایی.^۲

۲- مستاجر

طرف دیگر ثبت قرارداد اجاره انسان مستاجر یا کارفرما است که از خدمت و منافع اجیر بهره‌مند می‌گردد. عمده‌ترین وظیفه مستاجر در قبال اجیر پرداخت دستمزد می‌باشد. مستاجر در عقد اجاره انسان ممکن است؛ شخصی حقیقی یا حقوقی باشد.^۳

ب: موضوع ثبت قرارداد

موضوع ثبت قرارداد شامل تعهد اجیر و تعهد مستاجر می‌باشد که در ذیل مورد بررسی قرار می‌گیرد.

^۱ - امیری مجتبی، صفاری مرجان، نیری شهرزاد، دلبری راغب فاطمه. مطالعه و بررسی موانع مشارکت بخش خصوصی در ورزشهای تفریحی. همایش ملی تفریحات ورزشی: تفریح سالم - شهر سالم (اقتصاد و تفریحات ورزشی)؛ دوم و سوم آذر ۱۳۳۱؛ تهران: سازمان ورزش و اداره کل مطالعات فرهنگی اجتماعی شهرداری تهران. ۱۳۳۱. ص ۱-۳.

^۲ ماده ۵۱۳ قانون مدنی

^۳ - خبیری، محمد؛ الهی، علیرضا. (۱۳۸۴). "مقایسه وضعیت باشگاه‌های لیگ حرفه‌ای فوتبال جمهوری اسلامی ایران با توجه به معیارهای یوفا و باشگاه‌های منتخب ژاپن، کره جنوبی، امارات و ترکیه". نشریه پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۸. ص ۴۳

۱- تعهد اجیر

اجیر تعهد می کند منفعت مخصوص یا تمامی منافع خود را در اختیار مستاجر قرار دهد یا انجام کار معینی را بر عهده گیرد^۱.

۲- تعهد مستاجر

مهم ترین تعهد مستاجر؛ پرداخت اجرت به اجیر است. اجرت یا عوض منافع، مالی است که: مستاجر در ازای انتفاع از منفعت یا منافع اجیر به او می پردازد. اجرت، که در اجاره اشیاء و حیوانات به مال الاجاره شهرت دارد، یکی از ارکان ثبت قرارداد اجاره انسان می باشد^۲.

بخش پنجم: ارکان ثبت قراردادهای ورزشی

در ثبت قراردادهای ورزشی ارکانی وجود دارد که پس از توافق و تکمیل آنها با امضای طرفین قانونی تلقی می شوند، در این قسمت به برخی از مهم ترین آنها که در اکثر ثبت قراردادهای ورزشی استفاده می شود اشاره خواهد شد. این ارکان عبارت است از:

۱- طرفین ثبت قرارداد: اکثر ثبت قراردادها توسط دو طرف منعقد می گردد که معمولاً در ثبت قراردادهای ورزشی برای امضا از طرف باشگاه نماینده ای معرفی می شود که باید صلاحیت و اختیار لازم را داشته باشد، علاوه بر آن اطلاعات کامل مربوط به طرفین ثبت قرارداد حسب مورد براساس اسناد معتبر در آن درج خواهد شد.

۲- موضوع ثبت قرارداد: منظور از موضوع ثبت قرارداد یعنی هدف اصلی که ثبت قراردادهای ورزشی با توجه به قصد مشترک طرفین منعقد می شود، به طور مثال ثبت قرارداد شرکت ورزشکار در لیگ برتر فوتبال برای باشگاه ورزشی خاص برای مدت معین.

۳- مدت ثبت قرارداد: ثبت قراردادهای ورزشی دارای مدت های گوناگونی هستند که با توجه به توافق طرفین و آیین نامه ها تعیین می گردد.

^۱ - لاهی، علیرضا؛ گودرزی، محمود؛ خبیری، محمد. (۱۳۸۵). "بررسی عملکرد سازمان لیگ حرفه ای فوتبال جمهوری اسلامی ایران و مقایسه آن با سازمان لیگ حرفه ای فوتبال ژاپن". نشریه حرکت، شماره ۲۷، صص ۷۱-۵۵.

^۲ مرادی چالشتی جواد، محمدرضا مرادی چالشتی ۱۳۳۱. بررسی موانع ساختاری اثرگذار بر جذب سرمایه گذاری های خارجی در صنعت فوتبال ایران. ششمین همایش ملی دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران (مدیریت ورزشی)؛ ۲۴ و ۲۵ آذر ۱۳۳۱؛ تهران: پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.. ص ۷۵.

۴- مبلغ ثبت قرارداد و نحوه پرداخت آن: مبلغ ثبت قرارداد و نحوه پرداخت آن یکی از مسایل و ارکان مهم هر ثبت قراردادی محسوب می‌شود که باید حتماً کلیه جزئیات آن قید شود تا هیچگونه ابهامی باقی نماند.

۵- تعهدهای طرفین: با توجه به موضوع ثبت قرارداد تعهدهای طرفین مشخص می‌گردد. معمولاً تعهدهای اهالی ورزش و به خصوص ورزشکاران در آیین‌های ورزشی مشخص شده و جنبه عمومی دارد که می‌توان به رعایت قوانین و مقررات، رعایت اخلاق حرفه‌ای ورزشی، انجام تعهدهای مندرج در ثبت قرارداد اشاره نمود. تعهدهای ورزشکاران نسبت به باشگاه‌های ورزشی عبارت است از: حضور مستمر و فعال در برنامه‌های آموزشی باشگاه، شرکت در تمرین‌ها و مسابقه‌ها در طول فصل، عدم غیبت و رعایت نظم و انضباط و دیگر مسایل؛ تعهدهای باشگاه‌ها نسبت به ورزشکاران عبارت است از: پرداخت مبلغ ثبت قرارداد، مهیا کردن وسایل رفاهی ورزشکاران از قبیل سرویس ایاب و ذهاب، تغذیه مناسب، بیمه، پوشاک و غیره. در حال حاضر معمولاً فرم تعهدهای طرفین به طور جداگانه وجود دارد که تمام وظایف و تکالیف طرفین درباره موضوع ثبت قرارداد در آن درج و توسط طرفین امضاء می‌گردد که به نوعی پیوست ثبت قرارداد محسوب می‌شود.^۱

۶- حق فسخ: در ثبت قراردادهای ورزشی امکان دارد با توجه به وجود شرایط خاص برای طرفین یا یکی از آنها حق فسخ در نظر گرفته شود تا در صورت وجود شرایط، این حق اعمال گردد.

۷- نظارت: برای اجرای هر چه بهتر ثبت قرارداد امکان دارد شخصی به عنوان ناظر تعیین شود تا طی دوره‌های زمانی مشخص گزارشی از نحوه اجرای ثبت قرارداد ارایه دهد.

۸- مرجع رسیدگی به اختلاف‌ها: برای رسیدگی به اختلاف‌های احتمالی در مورد ثبت قرارداد ممکن است داور یا داورانی مشخص گردد و شرایط داوری نیز تعیین یا به عهده داوران باشد.

^۱ عسکریان، فریبا. (۱۳۸۳). "بررسی وضعیت اقتصادی صنعت ورزش ایران در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰" با تکیه بر تخمین (GDSP) رسال انتشار نیافته دکتری مدیریت و برنامه ریزی در ورزش، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی

۹- شروط ضمن عقد: طرفین می‌توانند در ذیل هر ثبت قرارداد شرایط و تبصره‌هایی را به طور اختصاصی درج نمایند.^۱

بند اول: ویژگی ثبت قراردادهای ورزشی

ورزش به علت ارزشی که بیش از پیش پیدا کرده با اقتصاد درهم آمیخته است، گسترش صنعت تولید کالاهای ورزشی و تدارکات مربوط به ورزش مثل ساخت اماکن و تجهیزات ورزشی، دخالت مالی روزافزون اجتماع‌های محلی، بین‌المللی شدن ورزش‌های عمومی و بالاخره بالا رفتن دستمزد قهرمانان و بازیکنان حرفه‌ای و رقابت‌های بین‌المللی میزان اهمیت اقتصادی ورزش را نشان می‌دهد. امروزه ورزش همان قدر که تماشاگر جذب می‌نماید، فعالیتی محسوب می‌شود که معرف مصرف کالاهای خدمت‌ها و دیگر مسایل را نیز به خود جلب کرده است. ورزش که صرفاً یک فعالیت اجتماعی تلقی می‌گردید به یک امر مهم اقتصادی در کشورها تبدیل شده و به تبع آن از سرمایه‌گذاران بخش خصوصی دعوت می‌شود، به همین دلیل از گذشته استقبال می‌کنند.^۲ امروزه ثبت قراردادهای ورزشی حرفه‌ای به صورت آماده (چاپی) وجود دارند که با توجه به رشته‌های مختلف ورزشی دارای مطالب گوناگونی می‌باشند به همین دلیل بعد از توافق طرفین تکمیل خواهند شد تا در نهایت شکل ثبت قرارداد ورزشی کاملی را به خود بگیرد، البته این ثبت قراردادها آزادی افراد را تا حدودی محدود می‌کند ولی آنها می‌توانند در قسمت شروط ضمن عقد شرایط دلخواه خود را درج نمایند. ثبت قراردادهای ورزشی از جمله عقود هستند که طرفین در صورت وجود داشتن شرایط یا حق فسخ می‌توانند آن را فسخ نمایند، به طور خلاصه می‌توان گفت این ثبت قراردادها از جمله عقود خیاری، منجر، معوض، عهدی و تشریفاتی می‌باشند.

^۱ عسکریان، فریا. (۱۳۸۳). "بررسی وضعیت اقتصادی صنعت ورزش ایران در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰ با تکیه بر تخمین (GDSP) رسال انتشار نیافته دکتری مدیریت و برنامه ریزی در ورزش، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه

تهران.

^۲ مبانی حقوقی ورزش‌ها، ترجمه دکتر حسین آقای‌نیا، انتشارات کمیته ملی المپیک، ۱۳۸۹، ص ۷

نتیجه‌گیری

در جمع‌بندی و نتیجه‌گیری پایانی مقاله حاضر باید گفت هر ثبت قرارداد ورزشی برای طرفین آن دارای آثار بسیار مهمی است، ثبت قرارداد ورزشکاران برای آنها دارای تبعات و آثار خاصی می‌باشد که باید آن را بپذیرند و به آن عمل نمایند. ورزشکاری که با یک تیم ورزشی ثبت قرارداد منعقد می‌کند حق ندارد برخلاف تعهدهای خود عمل نماید، او با انعقاد ثبت قرارداد موظف به رعایت مفاد ثبت قرارداد، آیین‌نامه‌ها و مقررات ورزشی است و باید یکسری از محدودیت‌های شغلی خود را بپذیرد. به عنوان مثال بازیکن باید طبق برنامه‌های تمرینی باشگاه عمل نماید و از انجام ورزش‌های خطرناک که باعث مصدومیت می‌شود خودداری نماید و اگر بر اثر این اعمال ممنوعه مصدوم گردد و به تبع آن نتواند به تعهدهایی که قبول نموده عمل کند در مقابل باشگاه مسئولیت دارد و باید خسارت ناشی از نقض ثبت قرارداد را جبران نماید. باید توجه داشت اگر در اثر نقض تعهد و تخلف از شرایط ثبت قرارداد برای هر یک از طرفین ثبت قرارداد خسارتی به وجود آید و این امر ثابت گردد، طرفی که برخلاف ثبت قرارداد عمل نموده ملزم به جبران خسارت طرف مقابل است. بنابراین نوعی مسئولیت ثبت قراردادی در ثبت قراردادهای ورزشی (ورزشکاران) وجود دارد و مدعی باید صرفاً تخلف و نقض تعهد را اثبات نماید تا براساس آن زیان زننده را محکوم به جبران خسارت نماید در رابطه با عقد اجاره اشخاص فهمیدیم اجاره اشخاص عقدی معوض است، زیرا یک طرف اجرت می‌پردازد و طرف دیگر کار خود را عرضه می‌دارد. چون عقد معوض همانگونه که از نامش پیداست، عقدی است که دارای دو مورد است که هر یک از آن دو، در عوض مورد دیگر قرار دارد. این دو مورد ممکن است هر دو مال و یا هر دو تعهد و یا یکی مال و دیگری تعهد باشد. مانند عقد اجاره که یکی از دو مورد آن منافع عین مستأجره و مورد دیگر آن اجرت مقرر در عقد است.

اجاره اشخاص عقدی است تملیکی، زیرا اجیر مالک اجرت می‌شود و مستأجر مالک منفعت اجیر. نهایتاً باید توجه داشت قراردادهای ورزشی نوعی قرارداد اجاره انسان می‌باشد که بدین واسطه مورد اجاره همان ورزشکاری است که مورد اجاره را تشکیل می‌دهد. در نهایت و جمع‌بندی پایانی باید گفت قراردادهای ورزشی مثل تمامی عقود که براساس قوانین ایران منعقد میشوند برای اینکه صحیح و معتبر باشند باید از شرایطی برخوردار باشند که اختصاراً عبارتند از:

- طرفین قرارداد ورزشی؛ طبیعتاً یکی از طرفین در قرارداد ورزشی بازیکن است. با توجه به اینکه سطح مهارت و حرفه ای بودن بازیکن در یک قرارداد ورزشی روی ابعاد دیگر قرارداد بسیار تأثیرگذار است قراردادهای ورزشی را میتوان از قراردادهای به شمار آورد که در آن شخصیت طرفین علت عمده عقد محسوب میشود یعنی این قرارداد به سبب اینکه این شخص در این رشته ورزشی فعالیت دارد و در سطح مشخصی قرار دارد با او منعقد میشود. براین اساس در قراردادهای ورزشی امکان واگذاری قرارداد وجود ندارد و بازیکن باید خود تعهدات قراردادی را انجام دهد که در اصطلاح حقوقی به این موضوع قید مباشرت در قرارداد گفته میشود. طرف دیگر قراردادهای ورزشی معمولاً باشگاههای ورزشی هستند که به عنوان مجموعه ورزشی با رعایت قوانین وزارت ورزش و جوانان در اداره ثبت شرکت ها به ثبت میرسند. البته در شکلی از قراردادهای ورزشی، این قرارداد بین بازیکنان و تیم های ملی یا کمیته ملی المپیک منعقد می شود.
- موضوع قرارداد ورزشی؛ موضوع قرارداد عبارت است از مجموعه انتظارات و تعهدات بازیکن در قبال باشگاه که در برابر آن تعهدات باشگاه به پرداخت دستمزد و ایجاد تسهیلات لازم برای انجام تعهدات قراردادی بازیکن در قرارداد ورزشی قرار دارد.
- مدت قرارداد و مبلغ آن؛ برای آنکه تعیین شود بازیکن مهارت و تکنیک و قدرت فکری و توانایی جسمی خود را در چه بازه زمانی در اختیار منافع طرف دیگر قرارداد قرار میدهد، مدت در قرارداد ورزشی تعیین میشود. متداول ترین شیوه تعیین مدت در قراردادهای ورزشی تعیین یک تا چند فصل رقابت های ورزشی است. باشگاه در خارج از مدتی که در قرارداد ذکر میشود نمیتواند از خدمات بازیکن منتفع شود مگر آنکه قرارداد به شیوه ای تمدید گردد. از آنجایی که قراردادهای ورزشی ماهیتی خاص دارند و انسان در آن نقش و ارزش عمده را ایفا میکند نمیتوان آن را به صورت یک قرارداد دائمی منعقد کرد چرا که با ماهیت آن در تضاد آشکار است. مبلغ در قراردادهای ورزشی باید به صورت مقطوع تعیین شود یا اینکه مبلغ قابل محاسبه ای باشد و نمیتوان آن را به صورت مبهم و مجمل ذکر کرد.

- محل تنظیم قرارداد و محل انجام تعهدات قراردادی؛ محل تنظیم قرارداد در موضوعات مربوط به قانون حاکم بر قرارداد ورزشی و برخی مسائل اثباتی موثر است و محل انجام تعهدات قراردادی به دلیل ارتباط تنگاتنگی که با موضوع قرارداد دارد مهم است.
- شرایط و تعهدات طرفین، موارد حق فسخ و نحوه اعمال حق فسخ در قرارداد ورزشی؛ هر نوع ابهام در خصوص این بند میتواند اساس یک قرارداد را با مشکلات جدی مواجه سازد. موسسه حقوقی بیان امروز آمادگی خود را برای ارائه خدمات حقوقی آنلاین و مشاوره حقوقی تلفنی در خصوص قراردادهای ورزشی اعلام و ابراز می‌نماید.
- هزینه‌های اجرای قرارداد ورزشی؛ این هزینه طیف وسیعی از هزینه‌ها را شامل میشود که از اجاره محل تمرین تا مسابقه و وسایل و ابزارها و لباسهای ورزشی و ... را در برمیگیرد. هزینه‌های اجرای قرارداد ورزشی به باشگاهها معطوف است ولی این امر و حدود مسئولیت باشگاه باید در قرارداد ذکر شود.

منابع و مآخذ

الف- کتب

۱. احسنی فروز. محمد. حقوق ورزشی. انتشارات دادگستر. چاپ دوم ۱۳۹۹
۲. رسائی نیا، حقوق مدنی اشخاص، اموال، مالکیت، آوای نور، چاپ سوم ۱۳۹۷
۳. روبن آگوستا هرناندز. (۱۳۸۶). "مدیریت سازمان های ورزشی". ترجمه علیرضا الهی و اسفندیار خسروی زاده، تهران، انتشارات بامداد کتاب، چاپ دوم ۱۳۹۷
۴. سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ حجازی، الهه. (۱۳۸۳). "روش های تحقیق در علوم رفتاری". تهران، انتشارات آگاه، چاپ دهم
۵. شایگان، سید علی، ۱۳۷۵، حقوق مدنی، انتشارات طه، چاپ اول
۶. عمید، حسن؛ فرهنگ فارسی عمید (جیبی)، تهران، موسسه انتشارات امیر کبیر، چاپ سی و سوم، سال ۱۳۸۴
۷. فتحی، هوشنگ. تاریخچه و مقررات ورزشها. تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۷.

ب- مقالات

۱. امیری مجتبی، صفاری مرجان، نیری شهرزاد، دلبری راغب فاطمه. مطالعه و بررسی موانع مشارکت بخش خصوصی در ورزشهای تفریحی. همایش ملی تفریحات ورزشی: تفریح سالم - شهر سالم (اقتصاد و تفریحات ورزشی)؛ دوم و سوم آذر ۱۳۳۱؛ تهران: سازمان ورزش و اداره کل مطالعات فرهنگی اجتماعی شهرداری تهران. ۱۳۳۱.
۲. ایزدی، علیرضا. (۱۳۸۴). "توصیف عوامل مؤثر بر جذب اسپانسر شایپ شرکت های اسپانسر فوتبال حرفه ای ایران". پایان نامه انتشار نیافته کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تربیت معلم تهران
۳. خیری، محمد؛ الهی، علیرضا. (۱۳۸۴). "مقایسه وضعیت باشگاه های لیگ حرفه ای فوتبال جمهوری اسلامی ایران با توجه به معیارهای یوفا و باشگاه های منتخب ژاپن، کره جنوبی، امارات و ترکیه". نشریه پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۸، ص ۴۳

۴. داورزنی، محمدرضا. (۱۳۷۴). "تاثیر خصوصی سازی بر کارایی و اثربخشی ورزش کشور با تاکید بر ورزش باشگاهی". پایان نامه انتشار نیافته کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران
۵. رادی، جواد؛ صابونچی، رضا؛ مرادی، محمدرضا (۱۳۸۸). نقش عوامل اقتصادی در جذب سرمایه‌گذاری خارجی در صنعت فوتبال ایران، مجموعه مقالات همایش بین‌المللی علم و فوتبال، تهران
۶. رضوی، محمد، ۱۳۸۸، عملیات ورزشی در حقوق ایران، نشریه حقوق و سیاست، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشکده علامه طباطبائی، ش ۱.
۷. سازمان تربیت بدنی ۱۳۳۲. طرح جامع ورزش کشور: مطالعات تفصیلی توسعه منابع مالی. چاپ اول. تهران: انتشارات سیب سبز؛
۸. صادقی، هادی، انحلال قراردادها در عدل گستر، ۱۳۸۸، ش ۲۹
۹. صدąقتی پریسا، حسین‌جانی ابوالفضل، الیاسی قاسم، خارکن کبری. بررسی مزایا و معایب خصوصی سازی و جذب سرمایه در ورزش سه‌گانه ایران. مجموعه مقالات نخستین همایش ملی ورزش سه‌گانه؛ ۱۳۳۳؛ تهران: فدراسیون ورزش سه‌گانه.
۱۰. عبدی، رحیم، تفسیر قرارداد و تعدیل آن، عدل گستر، ۱۳۷۹، ش ۱۸